

Μέρος πρώτο - Πρωτογενής τομέας: Πρωτογενής παραγωγή στην Οικονομική Επιστήμη ονομάζεται ο παραγωγικός τομέας δραστηριοτήτων με αντικείμενο την απόκτηση ή απόσπαση αγαθών (πρώτων υλών) άμεσης ή έμμεσης κατανάλωσης, κατ' ευθείαν από την φύση (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία, μελισσοκομία, δασοκομία, θήρα, εξόρυξη μεταλλευμάτων κ.λπ.). Το μέρος πρώτο περιλαμβάνει τα κάτωθι κεφάλαια:

- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α:** Γεωργία, δασοκομία και αλιεία
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β:** Ορυχεία και λατομεία

Μέρος δεύτερο – Δευτερογενής τομέας: Η δευτερογενής παραγωγή αξιοποιεί την πρωτογενή παραγωγή, με την μεταποίηση των πρώτων υλών (στη μορφή, στη χρησιμότητα, τις ιδιότητες). Ανάλογα με τα μέσα και τον τρόπο που χρησιμοποιείται για την μεταποίηση των αγαθών, έχουμε τους κλάδους: χειροτεχνία, βιοτεχνία, βιομηχανία. Το μέρος δεύτερο περιλαμβάνει τα κάτωθι κεφάλαια:

- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ:** Κατασκευές
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ:** Μεταποίηση

Μέρος τρίτο – Τριτογενής τομέας: Ο τριτογενής τομέας δε συνδέεται με την παραγωγή υλικών αγαθών ή προϊόντων, αλλά αφορά την εξυπηρέτηση αναγκών του ανθρώπου με την παροχή υπηρεσιών, όπως είναι για παράδειγμα η νοσοκομειακή φροντίδα, οι νομικές συμβουλές, η εκπαίδευση κ.ά. Σ' αυτόν τον τομέα εντάσσονται το εμπόριο, οι μεταφορές, οι επικοινωνίες, οι τραπεζικές συναλλαγές, ο τουρισμός, καθώς και η κρατική μέριμνα για την παραγωγή άυλων αγαθών ωφέλιμων στο κοινωνικό σύνολο, όπως είναι η υγεία, η διοίκηση, η εκπαίδευση, η ασφάλεια κ.ά. Το μέρος τρίτο περιλαμβάνει τα κάτωθι κεφάλαια:

- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε:** Δημόσια διοίκηση και άμυνα - υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ:** Διαχείριση ακίνητης περιουσίας
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ:** Διοικητικές & υποστηρικτικές δραστηριότητες
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η:** Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ:** Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος & υπηρεσιών εστίασης
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι:** Εκπαίδευση
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ:** Ενημέρωση & επικοινωνία
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ:** Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΓ:** Μεταφορά & αποθήκευση
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΔ:** Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού & κλιματισμού
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΕ:** Παροχή νερού· επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΣΤ:** Τέχνες, διασκέδαση & ψυχαγωγία

- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΖ:** Χονδρικό & λιανικό εμπόριο· επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων & μοτοσικλετών
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΗ:** Χρηματοπιστωτικές & ασφαλιστικές δραστηριότητες
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΘ:** Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών άλλες

Μέρος τέταρτο – Λοιπά: Πρόκειται τρεις ειδικές κατηγορίες κωδικών που δεν εντάσσονται σε κάποια από τις ανωτέρω περιπτώσεις και περιλαμβάνονται τα κάτωθι:

- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Κ:** Δραστηριότητες εξωχώριων οργανισμών & φορέων
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑ:** Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών· μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών, που αφορούν την παραγωγή αγαθών -και υπηρεσιών- για ίδια χρήση
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΒ:** Έλλειψη δραστηριότητας

Τέλος, στο **πέμπτο μέρος** καταγράφονται όλοι οι Κ.Α.Δ. **αριθμητικά (αριθμητικό ευρετήριο)** ανά τομέα δραστηριότητας βάσει της Ευρωπαϊκής οδηγίας, ως κάτωθι.:

A. Γεωργία, δασοκομία και αλιεία

B Ορυχεία και λατομεία

Γ. Μεταποίηση

Δ. Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού & κλιματισμού

E. Παροχή νερού· επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης

ΣΤ. Κατασκευές

Z. Χονδρικό & λιανικό εμπόριο· επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων & μοτοσικλετών

H. Μεταφορά & αποθήκευση

Θ. Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος & υπηρεσιών εστίασης

I. Ενημέρωση & επικοινωνία

ΙΑ. Χρηματοπιστωτικές & ασφαλιστικές δραστηριότητες

ΙΒ. Διαχείριση ακίνητης περιουσίας

ΙΓ. Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες

ΙΔ. Διοικητικές & υποστηρικτικές δραστηριότητες

ΙΕ. Δημόσια διοίκηση και άμυνα - υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση

ΙΣΤ. Εκπαίδευση

ΙΖ. Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα

ΙΗ. Τέχνες, διασκέδαση & ψυχαγωγία

ΙΘ. Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών

Κ. Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών· μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών, που αφορούν την παραγωγή αγαθών -και υπηρεσιών- για ιδία χρήση

ΚΑ. Δραστηριότητες εξωχώριων οργανισμών & φορέων

ΚΒ. Έλλειψη δραστηριότητας

Με αυτόν τρόπο ο χρήστης του βιβλίου-οδηγού μπορεί εύκολα να εντοπίσει των εκάστοτε Κ.Α.Δ. που τον ενδιαφέρει **συνδυάζοντας τα δυο ευρετήρια (αλφαβητικό & αριθμητικό)**.

Η πρώτη προσπάθεια εισαγωγής μιας Ονοματολογίας Δραστηριοτήτων στο τότε Υπουργείο Οικονομικών στηριζόταν στην έκδοση “Κωδικοί Αριθμοί Δραστηριοτήτων” - Νοέμβρης 1986, της τότε Υπηρεσίας Φ.Π.Α. Η έκδοση εκείνη βασίστηκε στη στατιστική ταξινόμηση των οικονομικών δραστηριοτήτων, που ίσχυε τότε στην ΕΟΚ και ήταν γνωστή ως NACE και η οποία εκδόθηκε το 1970. Η NACE αυτή (πενταψήφια ανάπτυξη) εμπλουτίστηκε με δραστηριότητες που πάρθηκαν από τους “πίνακες συντελεστών καθαρών κερδών”, όπως ίσχυαν τότε, δημιουργώντας έναν επταψήφιο εθνικό κωδικό αριθμό δραστηριότητας. Η Ονοματολογία εκείνη κάλυψε την κανονιστική απαίτηση για τη δημιουργία του μητρώου Φ.Π.Α.

Ακολούθησε, η Ονοματολογία που εισήχθη από το 1998 στο σύστημα TAXIS των Δ.Ο.Υ. και η οποία αποτελούσε προϊόν μελέτης Ομάδας Εργασίας υπό την ευθύνη και καθοδήγηση του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ), Πράγματι τότε, το ΚΕΠΕ υπόβαλε πρόταση στη EUROSTAT (Στατιστικό Γραφείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων) για τη σύνταξη εθνικής ονοματολογίας των οικονομικών δραστηριοτήτων, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 3 § 2 του κανονισμού 3037/90. Ως σκοπός της δημιουργίας αυτής της ονοματολογίας τέθηκε η κάλυψη των απαιτήσεων της φορολογικής νομοθεσίας, αλλά και των ιδιαίτερων αναγκών της ΕΣΥΕ, χάριν της κάλυψης απαιτήσεων των στατιστικών ερευνών.

Η Ονοματολογία αποτελούσε ανάπτυξη του Κανονισμού (ΕΟΚ) 3037/90 (Ε.Ε. L 293 / 24.10.90), εκδόθηκε από το ΚΕΠΕ το Μάιο 1997 και κυρώθηκε με την Απόφαση Υπουργού Οικονομικών 1008073/173/ΔΜ/ 26.1.1999 (ΦΕΚ 65/Β/ 3.2.1999). Για τη σύνταξή της αξιοποιήθηκε και όλο το σχετικό υποστηρικτικό υλικό τόσο της Eurostat (Στατιστικού Γραφείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων), όσο και της Στατιστικής Υπηρεσίας του ΟΗΕ, λαμβανομένων υπόψη και των ειδικών ελληνικών φορολογικών απαιτήσεων και ιδιαιτεροτήτων.

Περαιτέρω, με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1893/20.12.2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου «για τη θέσπιση της στατιστικής ταξινόμησης των οικονομικών δραστηριοτήτων NACE—αναθεώρηση 2 και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3037/90 του Συμβουλίου και ορισμένων κανονισμών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικών με ειδικούς στατιστικούς τομείς», που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ L 393/30.12.06, και ισχύει από 1.1.2008 η Ονοματολογία αυτή μεταβλήθηκε ουσιαστικά.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Κανονισμού αυτού:

«Η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς απαιτεί την εφαρμογή στατιστικών προτύπων για τη συλλογή, τη διαβίβαση και τη δημοσίευση των εθνικών και των κοινοτικών στατιστικών, προκειμένου να τίθενται στη διάθεση των επιχειρήσεων, των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, των διοικήσεων και των λοιπών οικονομικών φορέων της εσωτερικής αγοράς, αξιόπιστα και συγκρίσιμα στατιστικά στοιχεία. Για το σκοπό αυτό, οι διάφορες κατηγορίες ταξινόμησης δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα πρέπει να ερμηνεύονται ομοιόμορφα σε όλα τα κράτη μέλη».

Έτσι ακριβώς γεννήθηκε επειγόντως και η ανάγκη αναθεώρησης της Εθνικής Ονοματολογίας, η οποία πραγματοποιήθηκε από 1.12.2008 με την Α.Υ.Ο.Ο. 1100330/1954/ΔΜ/ΠΟΛ.1133/6.10.2008, η οποία τροποποιήθηκε με την Α.Υ.Ο.Ο. 1061748/987/ΔΜΒ'/ΠΟΛ. 1086/22.6.2009. Κατόπιν, επήλθαν τροποποιήσεις με τις ΠΟΛ. 1146/5.7.2011, 1221/26.9.2013 και 1238/24.10.2013.

Για την κατανόηση της λειτουργίας των Κ.Α.Δ. παρατίθενται οι κάτωθι διευκρινίσεις που αποτελούν περίληψη των εισαγωγικών οδηγιών στη NACE αναθ. 2 της Eurostat.

1. Κύρια, δευτερεύουσα και βοηθητικές δραστηριότητες

Μια δραστηριότητα θεωρείται ότι έλαβε χώρα όταν συνδυάζονται πόροι, όπως εξοπλισμός, εργασία, παραγωγικές τεχνικές, δίκτυα ή προϊόντα πληροφόρησης, που οδηγούν στη δημιουργία συγκεκριμένων αγαθών ή υπηρεσιών. Μια δραστηριότητα χαρακτηρίζεται από την εισροή προϊόντων (αγαθά ή υπηρεσίες), την παραγωγική διαδικασία και την παραγωγή προϊόντων, πώληση εμπορευμάτων ή παροχή υπηρεσιών (εκροές).

Μια μονάδα μπορεί να ασκεί μία ή περισσότερες οικονομικές δραστηριότητες, που περιγράφονται σε μία ή περισσότερες κατηγορίες της NACE.

Η κύρια δραστηριότητα μιας μονάδας είναι εκείνη που συνεισφέρει περισσότερο στη συνολική προστιθέμενη αξία της μονάδας. Η κύρια δραστηριότητα ταυτοποιείται σύμφωνα με τη μέθοδο «από πάνω προς τα κάτω» (δες παρακάτω) και φυσικά δεν είναι απαραίτητο να συμμετέχει κατά 50% και πάνω στη συνολική προστιθέμενη αξία.

Ως προστιθέμενη αξία στο κόστος των συντελεστών παραγωγής ορίζεται: το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων (χωρίς τους συνδεδεμένους με αυτά φόρους επί των προϊόντων) συν την ιδιοπαραγωγή και την ιδιοχρησιμοποίηση αποθεμάτων ως παγίων συν τα λοιπά οργανικά έσοδα συν ή πλην τις μεταβολές των αποθεμάτων, μείον τις αγορές αγαθών και υπηρεσιών, μείον δασμούς και άλλους φόρους συνδεδεμένους με το κόστος παραγωγής, όχι όμως το Φ.Π.Α. [Ο ορισμός προέρχεται από την CODED (Concept and Definitions Database) της Eurostat, σε προσαρμογή με τη λογιστική των επιχειρήσεων].

Μια δευτερεύουσα δραστηριότητα είναι κάθε άλλη δραστηριότητα της μονάδας (εκτός της κύριας), που οι εκροές αγαθών και υπηρεσιών της είναι κατάλληλες για παράδοση σε τρίτους.

Οι βοηθητικές δραστηριότητες είναι αυτές που γίνονται εσωτερικά σε κάθε μονάδα, προς χάριν της κύριας και των δευτερευουσών. Έτσι, π.χ. η λογιστική, η μεταφορά των αγαθών, η αποθήκευση, το τμήμα αγορών ή προώθησης των πωλήσεων, η επισκευή και η συντήρηση κλπ, όταν γίνονται μόνο για την υποστήριξη της κύριας και των δευτερευουσών δραστηριοτήτων μιας μονάδας, είναι βοηθητικές.

Η πλέον πρακτική χρησιμότητα των βοηθητικών δραστηριοτήτων σε μια επιχείρηση είναι η περίπτωση της ύπαρξης αυτοτελούς εγκατάστασης, που δεν φτιάχνει τίποτα άλλο, παρά αγαθά, αλλά κυρίως υπηρεσίες, χάριν των δραστηριοτήτων της επιχείρησης (π.χ. το λογιστήριο ή μια αποθήκη επιχείρησης, όταν αυτά βρίσκονται σε ξεχωριστό σημείο εγκατάστασης, όπου δεν παράγεται τίποτα άλλο).

Η μέθοδος «από πάνω προς τα κάτω»

Η μέθοδος αυτή ακολουθεί την ιεραρχική αρχή: η ταξινόμηση μιας μονάδας στο χαμηλότερο επίπεδο πρέπει να είναι συνεπής με την ταξινόμηση στα υψηλότερα επίπεδα. Για να ικανοποιηθεί αυτή η συνθήκη, η πορεία ξεκινάει από την ταυτοποίηση στο σχετικά ψηλότερο επίπεδο και προχωράει προς τα κάτω με τον ακόλουθο τρόπο:

- α) Εντοπίζουμε τον τομέα (Α' – ΚΑ) με την υψηλότερη συμμετοχή προστιθέμενης αξίας
- β) Μέσα στον τομέα εντοπίζουμε το τμήμα (01 – 99) με τη μεγαλύτερη συμμετοχή προστιθέμενης αξίας,
- γ) Μέσα στο τμήμα εντοπίζουμε την ομάδα (01.1 – 99.0) με τη μεγαλύτερη συμμετοχή προστιθέμενης αξίας,
- δ) Μέσα στην ομάδα εντοπίζουμε την τάξη (01.10 – 99.00) με τη μεγαλύτερη συμμετοχή προστιθέμενης αξίας,
- ε) Μέσα στην τάξη εντοπίζουμε την κατηγορία (01.11.1 – 99.00.1) και μέσα σ' αυτήν την υποκατηγορία CPA (01.11.10 – 99.00.10) με τη μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία,
- στ) Μέσα στην υποκατηγορία CPA και εφόσον υπάρχουν κωδικοί Εθνικής Ονοματολογίας, εντοπίζουμε αυτόν με τη μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία.

2. Κάθετη και οριζόντια ολοκλήρωση

Η κάθετη ολοκλήρωση δραστηριοτήτων εμφανίζεται όταν τα διάφορα στάδια της παραγωγής πραγματοποιούνται διαδοχικά από την ίδια μονάδα και όταν η παραγωγή μιας διαδικασίας χρησιμεύει ως εισροή για την επόμενη· π.χ. υλοτομία συνδυασμένη με πριονιστήριο, εξόρυξη αργίλου συνδυασμένη με πλινθοποιία, παραγωγή συνθετικών ινών συνδυασμένη με υφαντουργία.

Μια τέτοια μονάδα για τη στατιστική της ταξινόμηση τοποθετείται με βάση τον κλάδο που έχει τη μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία. Ωστόσο, για φορολογικούς και εν γένει διοικητικούς λόγους, θα κωδικογραφείται με βάση την τελική της παραγωγή.

Η ειδική περίπτωση των οριζόντια ολοκληρωμένων μονάδων είναι εκείνη των μονάδων όπου ασκούνται ταυτόχρονα αρκετοί τύποι δραστηριοτήτων με τους ίδιους συντελεστές παραγωγής και όπου δεν είναι δυνατόν να γίνει διαχωρισμός σε ξεχωριστές στατιστικές μονάδες, π.χ. η παραγωγή προϊόντων αρτοποιίας, συνδυασμένη με την παραγωγή ειδών σοκολατοποιίας και ζαχαροπλαστικής.

Μια τέτοια μονάδα για μεν τη στατιστική της ταξινόμηση τοποθετείται με βάση τον κλάδο που έχει τη μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία. Ωστόσο, για φορολογικούς και εν γένει διοικητικούς λόγους, θα κωδικογραφείται σε όλες τις παράλληλες δραστηριότητές της. Το ίδιο συμβαίνει όταν μια επιχείρηση παράγει κάποιο προϊόν, αλλά ταυτόχρονα εμπορεύεται χονδρικά ή λιανικά το ίδιο προϊόν παραγωγής τρίτων, αλλά και επίσης το επισκευάζει και το συντηρεί.

3. Κανόνες για εξειδικευμένες δραστηριότητες

3.1. Δραστηριότητες που γίνονται έναντι αμοιβής ή βάσει σύμβασης και εντελλόμενες δραστηριότητες

Σε αυτή την περίπτωση η ορολογία που εφαρμόζεται είναι:

Εντολέας: Η μονάδα που εμπλέκεται με μια συμβατική σχέση με μια άλλη μονάδα (εντολοδόχο) για να φέρουν σε πέρας μια παραγωγική διαδικασία.

Εντολοδόχος: Η μονάδα που φέρει σε πέρας μια παραγωγική διαδικασία, στη βάση της συμβατικής σχέσης. Επίσης υπάρχει εδώ και ο όρος υπεργολάβος.

Εντολή: η συμβατική συμφωνία, σύμφωνα με την οποία καθορίζονται οι βασικές απαιτήσεις που ο εντολοδόχος πρέπει να φέρει σε πέρας με βάση μια συγκεκριμένη παραγωγική διαδικασία. Συχνά χρησιμοποιείται εδώ και ο όρος «υπεργολαβία».

Παραδείγματα τέτοιων σχέσεων υπάρχουν: στις μεταποιητικές δραστηριότητες, στις υπηρεσίες απασχόλησης, στις υποστηρικτικές λειτουργίες κλπ. Στις μεταποιητικές δραστηριότητες ο εντολέας καθορίζει τις τεχνικές προδιαγραφές. Τα υλικά εισροών (πρωτογενείς ή ενδιάμεσες ύλες) μπορεί είτε να παρέχονται από τον εντολέα είτε όχι.

Ο εντολοδόχος μπορεί να στεγάζεται στο δικό του χώρο ή σ' αυτόν του εντολέα ή αλλού, χωρίς αυτό να επηρεάζει την ταξινόμηση αυτών των μονάδων.

Οι εντολοδόχοι, συνήθως έχουν τον ίδιο (τετραψήφιο) κωδικό NACE, με τους αμιγώς παραγωγούς, αλλά ο (εξαψήφιος) κωδικός CPA στη μεταποίηση είναι zχ.γγ.99. Στο εμπόριο υπάρχουν ξεχωριστοί κωδικοί (δες παρακάτω στις παρατηρήσεις του τομέα Z), ενώ στις κατασκευές κτιρίων ο εντολέας είναι 41.10 και ο εντολοδόχος 41.20.

Στο στατιστικό Μητρώο, όταν ο εντολέας αναθέτει όλη την εργασία σε εντολοδόχο και δεν χορηγεί ούτε τις πρώτες ύλες, ούτε το χώρο κλπ κατατάσσεται στην εμπορική δραστηριότητα. Αυτό όμως δεν ισχύει για το φορολογικό μητρώο.

Όταν πρόκειται για δραστηριότητες απασχόλησης της ομάδας 78, μια διάκριση πρέπει να γίνει: αν η απασχόληση γίνεται σε σταθερή ή περιοδική βάση – και δεύτερο, αν ο εντολοδόχος απασχολείται σε έναν ή περισσότερους εντολείς:

- Αν η εντολή είναι σε προσωρινή βάση και ο εντολοδόχος υπηρετεί μόνο σε έναν εντολέα, τόσο ο εντολέας όσο και ο εντολοδόχος μπορούν να ταξινομηθούν στη βάση της δραστηριότητας, που πραγματικά προσφέρεται
- Αν η εντολή είναι σε προσωρινή βάση και ο εντολοδόχος υπηρετεί σε περισσότερους από έναν εντολείς, οι εντολείς θα ταξινομηθούν στη βάση της δραστηριότητας, που πραγματικά προσφέρονται και ο εντολοδόχος στην κλάση 78.20
- Αν η εντολή είναι σε σταθερή βάση και ο εντολοδόχος υπηρετεί μόνο σε έναν εντολέα, τόσο ο εντολέας όσο και ο εντολοδόχος μπορούν να ταξινομηθούν στη βάση της δραστηριότητας, που πραγματικά προσφέρεται
- Αν η εντολή είναι σε σταθερή βάση και ο εντολοδόχος υπηρετεί σε περισσότερους από έναν εντολείς, που κάνουν παρόμοιες δραστηριότητες, τόσο οι εντολείς, όσο και ο εντολοδόχος μπορούν να ταξινομηθούν στη βάση της δραστηριότητας, που πραγματικά προσφέρεται
- Αν η εντολή είναι σε σταθερή βάση και ο εντολοδόχος υπηρετεί σε περισσότερους από έναν εντολείς, που κάνουν διαφορετικές δραστηριότητες, ο εντολοδόχος θα ταξινομηθεί στην κλάση 78.30.

3.2. Επιτόπια εγκατάσταση

Μονάδες που απασχολούνται κυρίως στην εγκατάσταση ή συναρμολόγηση αντικειμένων ή εξοπλισμού σε κτίρια, για τη λειτουργία τους ταξινομούνται στον κατασκευαστικό τομέα (τμήμα 43)

Η εγκατάσταση μηχανολογικού και άλλου εξοπλισμού, άλλου από εκείνον που συνδέεται με κτίρια, ταξινομείται στην ομάδα 33.2

3.3. Επισκευή και συντήρηση

Μονάδες που επισκευάζουν και συντηρούν αγαθά ταξινομούνται σε μια από τις παρακάτω κατηγορίες, ανάλογα με τους τύπους των αγαθών:

- α) Ομάδα 33.1 Επισκευή μεταλλικών προϊόντων, μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού,
- β) Τμήμα 43. Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες,
- γ) Ομάδα 45.2. Συντήρηση και επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων,
- δ) Τμήμα 95. Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και ειδών ατομικής ή οικιακής χρήσης.

Μονάδες που επιδιορθώνουν αεροσκάφη, τράινα και πλοία ταξινομούνται στην ίδια κλάση με τις μονάδες που τα κατασκευάζουν.

3.4. Κανόνες και ορισμοί τομεακής εξειδίκευσης

3.4.1. Γεωργία, δασοκομία και αλιεία

Ένα συνηθισμένο πρόβλημα [για το στατιστικό μητρώο] στη γεωργία είναι το σπάσιμο της προστιθέμενης αξίας, όταν η μονάδα π.χ. παράγει σταφύλια και στη συνέχεια οινοποιεί τα δικά της σταφύλια. Το πρόβλημα αντιμετωπίζεται με «τον αριθμό των ωρών απασχόλησης» στον ένα τομέα (καλλιεργητικό) ή στον άλλο (μεταποιητικό).

Σε κάθε περίπτωση στο φορολογικό μητρώο μια τέτοια επιχείρηση θα αντιμετωπίζεται ως προς το τελικό προϊόν (Παραγωγή οίνου από σταφύλια), εκτός και αν ένα μέρος της παραγωγής των σταφυλιών πωλείται αυτούσιο.

3.4.2. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο· επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών

Εδώ έχουμε καταρχήν διάκριση μεταξύ χονδρικού και λιανικού εμπορίου, από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων.

Μέσα στο Τμήμα 46 «Χονδρικό εμπόριο», το πρώτο πρόσθετο επίπεδο διάκρισης είναι η ομάδα 46.1 Εμπορικοί αντιπρόσωποι και το σύνολο των ομάδων 46.2 – 46.9.

Ως **εμπορικούς αντιπροσώπους** ορίζουμε το Χονδρικό εμπόριο που γίνεται έναντι αμοιβής ή βάσει σύμβασης.

Το δεύτερο επίπεδο διάκρισης έγκειται στο αν πρόκειται για «μη εξειδικευμένο» ή «εξειδικευμένο» εμπόριο. Έτσι, αν πρόκειται για μη εξειδικευμένο εμπόριο από εμπορικό αντιπρόσωπο πάει στην κλάση 46.19, ενώ αν πρόκειται για κανονικό χονδρικό εμπόριο στην ομάδα 46.9. Το εξειδικευμένο εμπόριο από εμπορικό αντιπρόσωπο πάει στις κλάσεις 46.11 – 46.18, ενώ το κανονικό χονδρικό εμπόριο στις ομάδες 46.2 – 46.7.

Μέσα στο τμήμα 47 Λιανικό εμπόριο το πρώτο επίπεδο διάκρισης είναι οι ομάδες 47.1 – 47.7 Λιανικό εμπόριο σε καταστήματα. Αν εμπίπτουμε στην περίπτωση αυτή, το δεύτερο επίπεδο διάκρισης είναι αν πρόκειται για Λιανικό εμπόριο σε μη εξειδικευμένα καταστήματα, που πάει στην ομάδα 47.1 ή σε εξειδικευμένα, που πάει στις ομάδες 47.2 – 47.7. Μια ιδιαίτερη υποδιάκριση εδώ είναι η κλάση 47.79 Λιανικό εμπόριο μεταχειρισμένων ειδών σε καταστήματα.

Από το πρώτο επίπεδο διάκρισης, η δεύτερη περίπτωση είναι των ομάδων 47.8 – 47.9. Λιανικό εμπόριο όχι σε καταστήματα.

Δεύτερο επίπεδο διάκρισης εδώ είναι η ομάδα 47.8 που περιέχει το Λιανικό εμπόριο σε υπαίθριους πάγκους και αγορές και η 47.9 που περιέχει το Λιανικό εμπόριο εκτός καταστημάτων, υπαίθριων πάγκων ή αγορών.

Τρίτο επίπεδο διάκρισης στην ομάδα 47.9 είναι η κλάση 47.91 Λιανικό εμπόριο από επιχειρήσεις πωλήσεων με αλληλογραφία ή μέσω διαδικτύου και στην κλάση 47.99 Άλλο λιανικό εμπόριο εκτός καταστημάτων, υπαίθριων πάγκων ή αγορών. Το τελευταίο κυρίως περιλαμβάνει:

- Άμεσες πωλήσεις από πόρτα σε πόρτα ή επί αυτοκινήτου, όχι όμως σε πάγκους ή αγορές (λαϊκές αγορές, εμποροπανηγύρεις κλπ)
- Μέσω αυτόματων μηχανών πώλησης
- Άμεσες πωλήσεις καυσίμων (πετρελαίου θέρμανσης, καυσόξυλων κλπ), που παραδίνονται στις εγκαταστάσεις των αγοραστών
- Δραστηριότητες πλειστηριασμών, εκτός καταστημάτων
- Δραστηριότητες τηλεπωλήσεων
- Λιανικό εμπόριο με κατ' οίκον επίδειξη (π.χ. οικιακών σκευών, ενδυμάτων κλπ) από πλασιέ

Από την παραπάνω ανάλυση προκύπτει ότι δεν υπάρχει στο χονδρικό εμπόριο η αντίληψη της ανάπτυξης των δραστηριοτήτων σε εμπόριο από καταστήματα και εμπόριο εκτός καταστημάτων. Έτσι πρακτικά το χονδρικό εμπόριο εκτός καταστημάτων κατατάσσεται μαζί με αυτό μέσω καταστημάτων.

3.4.3. Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες και Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες

Στον τομέα «Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες» δύο κλάσεις έχουν εισαχθεί καθ' υπέρβαση του συμβατικού σκοπού της NACE, που είναι η κάλυψη της οικονομικής παραγωγής και συγκεκριμένα η 64.20 Δραστηριότητες εταιρειών χαρτοφυλακίου (holding) και 64.30 Δραστηριότητες σχετικές με καταπιστεύματα (trusts), κεφάλαια (funds) και παρεμφερή χρηματοπιστωτικά μέσα. Οι μονάδες αυτές δεν έχουν κάποιο εισόδημα από πώληση προϊόντων ή υπηρεσιών και συχνά δεν έχουν προσωπικό. Μπορεί να έχουν απλά ένα όνομα, μια διεύθυνση και έναν νόμιμο εκπρόσωπο. Συχνά συγχέονται με τις κλάσεις 70.10 και 70.22.

Πιο συγκεκριμένα:

- i. Η κλάση 64.20 Δραστηριότητες εταιρειών χαρτοφυλακίου (holding), αναφέρεται στις δραστηριότητες της ιδιοκτησίας άλλων εταιρειών και μπορεί να κατέχουν έναν όμιλο, αλλά δεν τον διοικούν.
- ii. Η κλάση 64.30 Δραστηριότητες σχετικές με καταπιστεύματα (trusts), κεφάλαια (funds) και παρεμφερή χρηματοπιστωτικά μέσα, αφορά νομικές οντότητες, που συγκεντρώνουν τίτλους μετοχών ή άλλα οικονομικά στοιχεία, με συγκεκριμένα επενδυτικά χαρακτηριστικά, προς συμφέρον των δικαιούχων, αλλά επίσης χωρίς να διοικούν εταιρείες
- iii. Η κλάση 66.30 Δραστηριότητες διαχείρισης κεφαλαίων, περιλαμβάνει σχετικές δραστηριότητες, που γίνονται έναντι αμοιβής ή με βάση σύμβαση
- iv. Η κλάση 70.10 Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων αφορά μονάδες που απλά επιβλέπουν και διοικούν άλλες μονάδες, εξασκώντας λειτουργικό και διαχειριστικό έλεγχο
- v. Η κλάση 70.22 Υπηρεσίες παροχής συμβουλών διαχείρισης, αφορά σχετικές παροχές συμβουλών όπως ο στρατηγικός και οργανωτικός προγραμματισμός των επιχειρήσεων, θέματα μάρκετινγκ, ανθρώπινων πόρων κλπ.

Ως προς την κύρια δραστηριότητα πρόβλημα υπάρχει καθότι τα κεφαλαιακά κέρδη δε συνθέτουν προστιθέμενη αξία.

3.4.4. Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση

Η NACE δεν κάνει καμιά διάκριση του θεσμικού φορέα, στον οποίο μια θεσμική μονάδα κατατάσσεται (π.χ. αν μια υπηρεσία είναι αυτοτελές νομικό πρόσωπο ή υπάγεται οργανωτικά στην κεντρική κρατική διοίκηση ή στην περιφερειακή αυτοδιοίκηση κλπ).

Η ύπαρξη αυτού του τομέα δε σημαίνει ότι όταν η δραστηριότητα ενός δημόσιου φορέα αναπτύσσεται σε άλλες περιοχές της NACE, θα πρέπει απαραίτητα να ενταχθεί στον τομέα «ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ· ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ» (Π.χ. ένα δημόσιο γυμνάσιο θα καταταγεί στην ομάδα 85.3 του τομέα «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ» ή ένα δημόσιο νοσοκομείο στην κλάση 86.10 του τομέα «ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ»).

Από την άλλη, και ιδιωτικές μονάδες που μπορεί να παρέχουν παρόμοιες υπηρεσίες (π.χ. πυροσβεστικές) θα ταξινομηθούν στον τομέα «ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ· ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ».

3.4.5. Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών· μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών, που αφορούν την παραγωγή αγαθών -και υπηρεσιών- για ίδια χρήση μισθωτή απασχόληση - Δραστηριότητες εξωχώριων οργανισμών και φορέων - Έλλειψη δραστηριότητας

Οι δραστηριότητες του τομέα «Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών· μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών, που αφορούν την παραγωγή αγαθών -και υπηρεσιών- για ίδια χρήση μισθωτή απασχόληση» προβλέπονται από τη NACE, εφόσον τα νοικοκυριά στα πλαίσια της οικιακής οικονομίας, παράγουν προστιθέμενη αξία.

Φυσικά, δεν αντιμετωπίζονται φορολογικά ως επιτηδευματίες και δεν απαιτείται η υποβολή έναρξης δραστηριότητας. Ως κωδικοί, μπορεί να αξιοποιούνται από άλλους φορείς (π.χ. Ι.Κ.Α.)

Πολλές δραστηριότητες της παρούσας Ονοματολογίας μπορεί και πρέπει (από την εργατική ή ασφαλιστική νομοθεσία) να παρέχονται με σχέση μισθωτής εργασίας. Στην περίπτωση αυτή επίσης φυσικά οι μισθωτοί δεν αντιμετωπίζονται φορολογικά ως επιτηδευματίες, αλλά και δεν αποτελούν στατιστικές μονάδες.

Οι εξωχώριοι οργανισμοί, ως νομικές οντότητες και εφόσον δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, έχουν τις προβλεπόμενες κατά περίπτωση από το νόμο φορολογικές και άλλες υποχρεώσεις.

Τέλος, ο τομέας «Έλλειψη δραστηριότητας» δεν προβλέπεται από τη NACE. Τέθηκε για να καλύψει φορολογικές οντότητες με έλλειψη δραστηριότητας.

Γλωσσάριο

Το γλωσσάριο αυτό περιλαμβάνει πληρέστερες περιγραφές ορισμένων από τους όρους που χρησιμοποιούνται στην εισαγωγή και τις επεξηγηματικές σημειώσεις της NACE Αναθ. 2. Έχει καταβληθεί κάθε προσπάθεια για να εξασφαλιστεί ότι οι περιγραφές δεν αντιφάσκουν με ορισμούς των όρων αυτών που χρησιμοποιούνται αλλού, αλλά οι περιγραφές αυτές δεν αποτελούν ορισμούς για όλες τις χρήσεις των εννοιών των λέξεων. Σκοπός του παρόντος γλωσσάριου είναι απλώς και μόνο να βοηθήσει το χρήστη της NACE Αναθ. 2 να την ερμηνεύσει σωστά.

Παραπροϊόντα: Ένα αποκλειστικό παραπροϊόν είναι ένα προϊόν που συνδέεται τεχνολογικά με την παραγωγή άλλων προϊόντων της ίδιας ομάδας, αλλά το οποίο δεν παράγεται σε καμία άλλη ομάδα (π.χ. μελάσα σε σύνδεση με την παραγωγή ζάχαρης). (Τα αποκλειστικά παραπροϊόντα χρησιμοποιούνται ως εισροές για την παραγωγή άλλων προϊόντων.)

Ένα σύνηθες παραπροϊόν (δηλαδή ένα προϊόν το οποίο δεν είναι αποκλειστικό για μια συγκεκριμένη ομάδα) είναι ένα προϊόν που συνδέεται τεχνολογικά με την παραγωγή άλλων προϊόντων, παράγεται όμως σε διάφορες ομάδες [π.χ. το υδρογόνο που παράγεται κατά την απόσταξη πετρελαίου συνδέεται τεχνολογικά με αυτό που παράγεται στις ομάδες χημικών προϊόντων με βάση το πετρέλαιο (πετροχημικών) και τον άνθρακα και όμοιο με αυτό που παράγεται στην ομάδα που περιλαμβάνει άλλα βασικά χημικά προϊόντα].

Κεφαλαιουχικά αγαθά: Είναι αγαθά, εκτός από τις εισροές υλικών και τα καύσιμα, τα οποία χρησιμοποιούνται για την παραγωγή άλλων αγαθών ή/και υπηρεσιών. Περιλαμβάνουν κτίρια εργοστασίων, μηχανήματα, σιδηροδρομικές μηχανές έλξης, φορτηγά και ελκυστήρες. Η γη και τα άυλα αγαθά συνήθως δεν θεωρούνται ως κεφαλαιουχικά αγαθά.

Εμπόρευμα: Ένα εμπόρευμα είναι ένα αγαθό που μπορεί να ανταλλαγεί. Μπορεί να είναι ένα προϊόν από μια παρτίδα γραμμής (μαζικής) παραγωγής, ένα μοναδικό αντικείμενο (π.χ. η «Mona Lisa») ή το υλικό μέσο για μια υπηρεσία (δισκέτα λογισμικού). Αυτή είναι η έννοια που χρησιμοποιείται για τις τελωνειακές ονοματολογίες.

Βιομηχανική διαδικασία: Μια διαδικασία μετασχηματισμού (είτε με φυσικές μεθόδους, είτε με χημικές μεθόδους, είτε χειρωνακτική κλπ.) που χρησιμοποιείται στην παραγωγή νέων προϊόντων (είτε καταναλωτικών αγαθών, είτε ενδιάμεσων προϊόντων είτε προϊόντων επένδυσης), στην επεξεργασία μεταχειρισμένων προϊόντων ή στην παροχή υπηρεσιών στην βιομηχανία όπως ορίζεται στους τομείς «Ορυχεία και λατομεία», «Μεταποίηση», «Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού», «Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης» και «Κατασκευές».

Μηχανήματα οικιακής χρήσης: Μηχανήματα και εξοπλισμός του τύπου που έχει σχεδιαστεί για χρήση κατά κύριο λόγο σε ιδιωτικά νοικοκυριά π.χ. πλυντήρια ρούχων οικιακής χρήσης.

Μηχανήματα βιομηχανικής χρήσης: Μηχανήματα και εξοπλισμός του τύπου που έχει σχεδιαστεί για να χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο εκτός νοικοκυριών π.χ. εργαλειομηχανές, επαγγελματικά πλυντήρια ρούχων.

Μεταποιητική βιομηχανία: Όλες οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στον τομέα «Μεταποίηση». Περιλαμβάνεται τόσο η βιοτεχνία όσο και η μεγάλης κλίμακας βιομηχανική δραστηριότητα. Πρέπει να σημειωθεί ότι η χρήση βαριών εγκαταστάσεων ή μηχανημάτων δεν περιορίζεται αποκλειστικά στον τομέα «Μεταποίηση».

Προϊόν: Το αποτέλεσμα μιας οικονομικής δραστηριότητας. Είναι ο γενικός όρος που ισχύει για αγαθά και υπηρεσίες.

Έτοιμο προϊόν: Προϊόντα για τα οποία η επεξεργασία έχει ολοκληρωθεί. **Σημ.:** Αυτός είναι ο ορισμός που χρησιμοποιείται στις επεξηγηματικές σημειώσεις. Οι λέξεις αυτές μπορεί να έχουν διαφορετική έννοια σε άλλα κείμενα.

Ημιέτοιμο προϊόν: Προϊόντα που έχουν υποστεί επεξεργασία, αλλά χρειάζονται και περαιτέρω επεξεργασία για να είναι έτοιμα προς χρήση. Μπορούν να μεταπωληθούν σε άλλους κατασκευαστές για περαιτέρω επεξεργασία. Στα χαρακτηριστικά παραδείγματα περιλαμβάνονται τα ακατέργαστα χυτά αντικείμενα που πωλούνται για φινίρισμα σε άλλους. **Σημ.:** Αυτός είναι ο ορισμός που χρησιμοποιείται στις επεξηγηματικές σημειώσεις. Οι λέξεις μπορεί να έχουν διαφορετική έννοια σε άλλα κείμενα.

Παραγωγή: Είναι μια δραστηριότητα που έχει ως αποτέλεσμα ένα προϊόν. Είναι όρος που αναφέρεται σε ολόκληρο το φάσμα των οικονομικών δραστηριοτήτων. Ο όρος δεν χρησιμοποιείται αποκλειστικά στον αγροτικό, στον εξορυκτικό ή στον μεταποιητικό τομέα. Καλύπτει, επίσης, και τον τομέα των υπηρεσιών. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν πιο εξειδικευμένοι όροι για το χαρακτηρισμό της παραγωγής: παροχή υπηρεσιών, επεξεργασία, μεταποίηση κλπ. ανάλογα με τον κλάδο της δραστηριότητας. Η παραγωγή μπορεί να μετρηθεί με διάφορους τρόπους, είτε με βάση φυσικά μεγέθη είτε με βάση την αξία.

Μετασχηματισμός: Είναι μια διαδικασία που τροποποιεί τη φύση, τη σύνθεση ή τη μορφή των πρώτων υλών καθώς και των ημιέτοιμων ή έτοιμων προϊόντων με σκοπό τη δημιουργία νέων προϊόντων.

Κατεργασία: Μια διαδικασία που πραγματοποιείται, μεταξύ άλλων, με σκοπό την προστασία ορισμένων προϊόντων, για να τους προσδώσει ορισμένες ιδιότητες ή για την πρόληψη οποιωνδήποτε βλαπτικών επιδράσεων που τυχόν θα προκύψουν από τη χρήση τους. Παραδείγματα είναι η κατεργασία των γεωργικών προϊόντων, του ξύλου, των μετάλλων και των αποβλήτων